

De Koude Oorlog: spanning en conflicten (les 12 – 6des)

1

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

Geen directe oorlog maar ...

=> Tijdens de Koude Oorlog werd er nooit rechtstreeks gevochten tussen de twee grote mogendheden (VSA en USSR)

Maar:

1. continue spanning op diverse vlakken
2. indirecte conflicten
3. wedijver op diverse vlakken
4. volksoptstanden in het Oostblok

2

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

1. Spanning op diverse vlakken

=> Tussen beide machtsblokken was er een continue spanning op diverse vlakken. Enkele voorbeelden:

> Economisch: het Marshall plan van de USA (1948)

- European Recovery Program
- Economisch hulpplan voor Europa (13 miljard dollar)
- Oprichting van de OEES (organisatie voor Europese Economische Samenwerking)
- De USSR verwerpt dit plan

3

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

Beeldfragment 12-01: Marshall plan

4

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

> Militair: atoomdreiging en wapenwedloop

- 1945: VSA toont de wereld dat het een atombom heeft
- 1949: USSR test eigen atombom (first lightning) (kennis ondermeer opgedaan via spionage in de UK)

=> dreiging van een atoomoorlog neemt toe

=> wapenwedloop

=> atoomschuilkelders

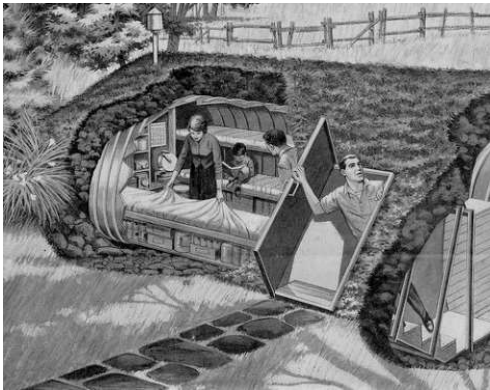
Beeldfragment 12-02: atoomschuilkelder - 1

Beeldfragment 12-03: atoomschuilkelder - 2

Beeldfragment 12-04: Doe Maar – de Bom

5

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

6

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

- 1962: Cuba raketten crisis leidt bijna tot een atoomoorlog
- => USSR plaats raketten op Cuba
- => VSA (onder leiding van president Kennedy) reageert slagkrachtig

Beeldfragment 12-05: Traller: Thirteen days

- anti-rakettenbetogingen in de jaren '80

7

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

> Politiek: de muur in Berlijn

- 1961: Berlijnse muur wordt gebouwd
- Het Westen grijpt niet militair in
- => De muur wordt een politiek symbool
- => President Kennedy: 'Ich bin ein Berliner' (1963)
- => President Reagan: 'Open this gate ... tear down this wall' (1987)

Beeldfragment 12-06: Ich bin ein Berliner-speech (Kennedy)

Beeldfragment 12-07: Tear down this wall-speech (Reagan)

8

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

> Media en communicatie: kernramp van Tsjernobyl (1986)

- 26 april 1986: kernreactor van kerncentrale ontploft
- Radioactieve wolk drijft richting westen
- USSR communiceerde eerst niet over de ramp
- Eerste vaststelling kwam uit Zweden

9

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

2. Indirecte conflicten

=> Tussen beide machtsblokken werden er heel wat indirecte conflicten en oorlogen uitgevochten. Enkele voorbeelden:

- > Korea-oorlog (1950 tot het staakt het vuren in 1953, officieel zijn Noord- en Zuid-Korea nog steeds in oorlog)
- > Vietnam-oorlog (1956-1975)
- > Afghanistan (1979-1989)

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

3. Wedijver op diverse vlakken

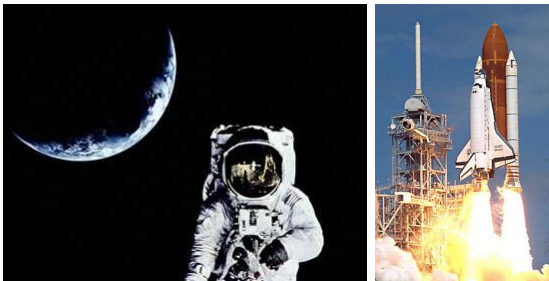
=> Tussen beide machtsblokken was er heel wat wedijver op diverse vlakken. Een voorbeeld:

> Ruimtevaartwedloop (Space race)

- wedijver tussen de USSR en de USA

- => 1957: eerste satelliet rond de aarde (USSR)
eerste zoogdier in de ruimte (USSR)
- => 1958: eerste satelliet die nuttige ontdekking doet (USA)
- => 1961: eerste man in de ruimte (Joeri Gagarin, USSR)
- => 1965: eerste ruimtewandeling (USSR)
- => 1969: eerste man op de maan (Neil Armstrong, USA)

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

Beeldfragment 12-08: Space Race (BBC)

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

4. Volksopstanden in het Oostblok

- => Oost-Europese landen: satellietstaten van de USSR en dictaturen
- => In verschillende landen: opstanden tegen communistisch regime
- => Westen grijpt niet (rechtstreeks) niet in
- => Enkele voorbeelden:
 - > Arbeidersopstand in Oost-Berlijn (Duitsland, 1953)
 - > De opstand in Poznan (Polen, 1956)
 - > De Hongaarse revolutie (Hongarije, 1956)
 - > Praagse Lente (Tsjecho-Slowakije, 1968)
 - > Solidariteit in Polen vanaf 1980

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

> De arbeidersopstand in Oost-Berlijn in 1953

- => Opstand start met een staking van een aantal arbeiders
- => Algemeen verzet
- => USSR grijpt met geweld in
- => 300.000 mensen vluchten naar West-Berlijn

Beeldfragment 12-09: De arbeidersopstand in Oost-Berlijn (1953)

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

> De opstand in Poznan (Polen) in 1956

- => Arbeiders komen in opstand
- => Regime beëindigt de opstand op bloedige wijze
- => Kleine 100 doden en 1000 gewonden

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

> De Hongaarse revolutie in 1956

- => Vreedzame solidariteitsbetoging van studenten
- => Tienduizenden sluiten zich aan
- => Algemene opstand
- => Rode sterren op gebouwen worden neergehaald
- => Standbeeld van Stalin wordt omver geworpen
- => Leger ondersteunt opstandelingen
- => Opstand lijkt een succes
- => Nieuwe regering treedt uit Warschaupact en roept neutraliteit uit
- => USSR grijpt in
- => Warschaupact valt binnen
- => Duizenden doden en 150.000 op de vlucht

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

Beeldfragment 12-10: De Hongaarse revolutie (Boedapest, 1956)

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

> De Praagse Lente in 1968

- => 1968: Dubcek wordt partijleider
- => Socialisme/communisme met een menselijk gelaat/gezicht
- => Warschaupact valt binnen
- => Hervormingen worden ingetrokken
- => Protest blijft (Jan Palach)

Beeldfragment 12-11: De Praagse Lente (Tsjecho-Slowakije, 1968)

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

> Solidariteit (Solidarnosc) in Polen (1980-1981)

- => Vakbond ontstaan onder leiding van Lech Walesa (Gdansk)
- => Unieke samenwerking arbeiders – intellectuelen - kerk
- => Ondersteuning door Paus Johannes Paulus II
- => Strategie:
 - > vreedzaam protest
 - > realistische concessies eisen
 - > morele spiegel zijn voor machthebbers

De Koude Oorlog: spanning en conflicten

- => Officiële erkenning in 1981
- => Binnen het jaar 10 miljoen leden
- => USSR grijpt in
- => Solidariteit gaat ondergronds

Beeldfragment 12-12: Solidarnosc (Solidariteit)
